

PISM | POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
THE POLISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

BIULETYN

Nr 92 (1534), 3 października 2017 © PISM

Redakcja: Sławomir Dębski • Bartosz Wiśniewski • Rafał Tarnogórski
Katarzyna Staniewska (sekretarz redakcji)

Karolina Borońska-Hryniewiecka • Anna Maria Dynier • Aleksandra Gawlikowska-Fyk
Sebastian Płóciennik • Patrycja Sasnal • Justyna Szczudlik • Marcin Terlikowski • Tomasz Żornaczuk

Rosja wobec kryzysu północnokoreańskiego

Agnieszka Legucka

Kolejne testy rakietowe i nuklearne Korei Północnej destabilizują sytuację w regionie Azji i Pacyfiku. Zagrożają one pośrednio bezpieczeństwu Federacji Rosyjskiej. Jednocześnie Rosja wykorzystuje napięcia między USA i KRLD w celu umocnienia swojej międzynarodowej pozycji i dalszego zbliżenia z ChRL. Wspiera chińskie propozycje pokojowego uregulowania sytuacji, gdyż obawia się zwiększenia obecności wojskowej Stanów Zjednoczonych w regionie.

Północnokoreański kryzys. Przyspieszenie programu rakietowego i postępy testów jądrowych KRLD stanowią wyzwanie dla bezpieczeństwa regionalnego we wschodniej Azji. Od początku br. Korea Płn. przeprowadziła już 15 prób rakiet balistycznych, podczas gdy w latach 2012–2016 odnotowano 27 testów. Co więcej, 4 i 28 lipca br. użyto pocisków Hwasong-14, które mogą zostać uzbrojone w głowicę nuklearną i swoim zasięgiem objąć terytorium USA (pociski międzykontynentalne – ICBM). W odpowiedzi na północnokoreańskie testy Stany Zjednoczone ogłosiły, że skończyła się „era strategicznej cierpliwości”, polegająca na stopniowym zwiększaniu presji w oczekiwaniu, że skłoni ona północnokoreańskie władze do denuklearyzacji¹. To jednak nie powstrzymało KRLD przed przeprowadzeniem 3 września br. szóstej próby nuklearnej, prawdopodobnie z użyciem bomby wodorowej, oraz testu rakietowego 15 września.

Stanowisko Rosji. Rosjanie uważają, że źródłem kryzysu koreańskiego jest amerykańska polityka wobec reżimu Kim Dzong Una. W odpowiedzi na działania KRLD Amerykanie chcą bowiem zbudować w Korei Płd. zaawansowany system przeciwrakietowy THAAD. Rosja wspiera więc Chiny, które nie są zainteresowane dokończeniem tego systemu oraz rozbudowaniem podobnego w Japonii. Władimir Putin przekonuje o potrzebie poszukiwania alternatywnych rozwiązań i dialogu z KRLD. Federacja Rosyjska poparła tzw. plan „podwójnego zamrożenia”, który został zaproponowany 8 marca br. przez ministra spraw zagranicznych ChRL. Przewiduje on rezygnację przez Koreę Płn. z testów nuklearnych i rakietowych. Jednocześnie Korea Płd. oraz USA miałyby zrezygnować z instalacji i ćwiczeń wojskowych na półwyspie. Rosja chciałaby powrócić do formuły tzw. szóstki, czyli negocjacji prowadzonych w latach 2003–2009 nad programem rakietowym i nuklearnym KRLD, w którym brały udział oba państwa koreańskie, USA, Japonia, Chiny i Rosja. Powodem załamania się rozmów było wycofanie się z nich Korei Płn., która zaczęła łamać porozumienia dotyczące kontroli swojego sektora nuklearnego.

Strategia Rosji wobec Korei Płn. polega na otwarciu na kontakty z tym państwem przy jednoczesnej odmowie uznania KRLD za państwo atomowe. W 2015 r. obchodzono rok przyjaźni między obydwojema państwami, a rok wcześniej rosyjskie władze umorzyły północnokoreański dług z czasów ZSRR w wysokości 10 mld dol. W sierpniu br. FR uruchomiła połączenie promowe z KRLD i zgodziła się na otwarcie w Moskwie

¹ J. Durkalec, M.A. Piotrowski, *Administracja Trumpa wobec zagrożenia nuklearnego i rakietowego ze strony Korei Północnej*, „Biuletyn PISM”, nr 35 (1477), 6 kwietnia 2017 r.

pierwszej północnokoreańskiej agencji turystycznej – Nkorean. Ponadto pozwoliła na pracę 30 tys. północnokoreańskim pracownikom. Putin zaproponował też przedłużenie Kolei Transsyberyjskiej na Półwysep Koreański oraz projekty energetyczne w dwóch państwach koreańskich.

Reakcje Rosji. W odpowiedzi na tegoroczne próby rakietowe KRLD Rosja postawiła systemy obrony przeciwrakietowej 11. Armii Czerwonego Sztandaru we Wschodnim Okręgu Wojskowym w stan stałej, podwyższonej gotowości. Najbliżej Korei jest baza 93. dywizji przeciwrakietowej we Władywostoku, dysponująca czterema systemami S-300PS i dwoma zestawami S-400 (w sumie ok. 50 wyrzutni). Oprócz tego w Komsomolsku nad Amurem stacjonuje osiem dywizjonów systemów S-300PS i dwa dywizjony S-300V (łącznie 80 wyrzutni). Ważną rolę odgrywa także Flota Oceanu Spokojnego, posiadająca własne systemy przeciwrakietowe. Są one jednak dostosowane do zestrzeliwania tylko rakiet krótkiego i średniego zasięgu, a Korea Płn. ma już zdolności przenoszenia pocisków międzykontynentalnych na dalekie dystanse (powyżej 5500 km). Tym samym możliwości ochrony terytorium Rosji przez jednostki Wschodniego Okręgu Wojskowego są ograniczone.

Jednocześnie w związku z sytuacją na Płw. Koreańskim Rosja zacieśnia współpracę wojskową z ChRL. W 2016 r. odbyły się wspólne rosyjsko-chińskie ćwiczenia komputerowe obrony przeciwrakietowej. We wrześniu br. marynarki obu państw zorganizowały ćwiczenia morskie na Morzu Ochockim.

Rosja wobec sankcji. W br. FR głosowała w ramach Rady Bezpieczeństwa ONZ (RB) za trzema rezolucjami nakładającymi sankcje na Koreę Płn. 2 czerwca ONZ rozszerzyła listę osób z zakazem wjazdu i zamrożonymi aktywami, 5 sierpnia po testach pocisków ICBM zakazała KRLD eksportu m.in. ołowiu i rudy ołowiu, żelaza i rudy żelaza, węgla oraz owoców morza, a 11 września, po przetestowaniu bomby wodorowej, wprowadziła zakaz importu tekstyliów północnokoreańskich, eksportu ropy naftowej do tego państwa oraz zatrudniania północnokoreańskich pracowników. Ostatnie dwie rezolucje były jak dotąd najostrzejszymi ograniczeniami, gdyż dotyczyły handlu z Koreą Płn. Mogą one obniżyć wpływy do północnokoreańskiego budżetu o ponad 2 mld dol. Rosjanie opowiedzieli się za przyjęciem kolejnych sankcji, chociaż złagodzili ich pierwotną, silniejszą formę (np. w sprawie zatrudniania pracowników – bez natychmiastowej deportacji).

Jednakże możliwości rosyjskiego działania poprzez ONZ są ograniczone, gdyż Stany Zjednoczone oskarżają zarówno Rosję, jak i Chiny o wspieranie KRLD. 22 sierpnia br. USA nałożyły sankcje na podmioty rosyjskie i chińskie odpowiedzialne za kontakty z reżimem północnokoreańskim (tzw. secondary sanctions) i łamiące dotychczasowe obostrzenia (m.in. rosyjska firma budowlana Gefest-M, którą oskarżono o dostarczanie metali do podmiotów powiązanych z programem rakietowym KRLD). Dotychczasowa praktyka pokazuje, że ani Chiny, ani Rosja nie przestrzegają nałożonych międzynarodowych sankcji (wielkość obrotów handlowych ChRL z KRLD to 5 mld dol., a Rosji – 100 mln dol.). Pozwala to Korei Płn. ignorować presję zewnętrzną i kontynuować swoją politykę.

Wnioski. Rosja włącza się do chińskiej rywalizacji ze Stanami Zjednoczonymi i wykorzystuje w tym celu problem Korei Płn. Dąży do zdyskredytowania i zmniejszenia wpływów USA w regionie Azji i Pacyfiku. Dlatego Rosjanie za kryzys koreański obwiniają politykę amerykańską. Jednocześnie kryzys sprzyja zacieśnianiu współpracy politycznej i wojskowej chińsko-rosyjskiej, na której jednak więcej korzystają Chińczycy. Zyskują bowiem sprzymierzeńca w sprawach najbardziej ich niepokojących (THAAD w Korei Płd.). W odpowiedzi mogą liczyć na wsparcie w ONZ w sprawach Ukrainy i Syrii, gdyż Chiny zwykle wstrzymują się od głosu w RB.

Jednocześnie konflikt na Płw. Koreańskim nie jest w interesie Rosji, gdyż prowadzi do zwiększenia obecności wojskowej USA w Japonii i Korei Płd. Dlatego rosyjskim władzom zależy na wznowieniu rozmów na temat likwidacji programu rakietowego i nuklearnego Korei Płn., aby móc współuczestniczyć w kształtowaniu bezpieczeństwa w regionie. Jednak powodzenie pomysłu „podwójnego zamrożenia” jest mało prawdopodobne. Plan jest nie do przyjęcia dla Japonii, która oczekuje zwiększonej presji na reżim Kim Dzong Una. Taką strategię przyjęła także dyplomacja amerykańska. W większym stopniu zainteresowana jest nim Korea Płd., stąd można oczekiwać zbliżenia stanowisk z Rosją.

Federacja Rosyjska będzie dążyła do rozwiązania problemu Korei Płn. w ramach tzw. szóstki lub innego forum państw azjatyckich, w którym odgrywałaby rolę mediatora. Stara się zbudować korzystny wizerunek rosyjsko-chińskiego partnerstwa na rzecz pokoju w regionie. Jednak praktyka realizacji kolejnych sankcji ONZ pokazuje, że Rosja, negocjując je, najpierw ogranicza ich zasięg do minimum, a następnie rzadko ich przestrzega. Z pewnością problem północnokoreański pojawi się w czasie pełnienia przez Polskę funkcji niestałego członka w RB w latach 2018–2019. Istnieją przesłanki do tego, aby Polska włączyła się do rozmów na temat KRLD, m.in. ze względu na wieloletnie doświadczenie pracy w Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych w Korei.

Próby rakietowe i nuklearne Korei Płn. w 2017 r.

Data	Typ	Liczba pocisków	Dystans testu (km)
12 lutego	Pukguksong-2	1	500
6 marca	Zmodyfikowany Scud	4	1000
22 marca	Hwasong-10* (prawdopodobnie)	1	Nieudana próba
5 kwietnia	Niepotwierdzone	1	60
16 kwietnia	Hwasong-12 (prawdopodobnie)	1	Nieudana próba
29 kwietnia	Hwasong-12 (prawdopodobnie)	1	Nieudana próba
14 maja	Hwasong-12	1	790
21 maja	Pukguksong-2	1	500
29 maja	Zmodyfikowany Scud	1	450
4 lipca	Hwasong-14	1	930
28 lipca	Hwasong-14	1	1000
29 sierpnia	Hwasong-12	1	2700
3 września	bomba termojądrowa	1	–
15 września	Hwasong-12	1	3700

* niepotwierdzone

Źródło: opracowanie własne na podst.: *Panel of Experts*, United Nation Security Council, 5 September 2017, S/2017/742.